

Pogovarjali smo se

Intervju s profesorico likovne umetnosti mag. Silvo Karim

Marjeta Kepec

Silva, pozna se še iz časov, ko si delala na Zavodu RS za šolstvo kot svetovalka za likovno vzgojo. Spominjam se, da si ob vsakem delu vedno videla najprej otroka – učenca in njegovo uspešnost in motiviranost. Zato se niti nisem preveč začudila, ko si se vrnila nazaj v šolsko prakso. Prosim te, da nam na kratko opišeš svojo poklicno pot.

Moja poklicna pot se je pričela že davnega leta 1981 na Osnovni šoli Col, v vasi na robu Trnovske planote. To je verjetno šola z enim najlepših razgledov v Sloveniji, saj se skozi njena okna vidi severna pobočja Nanosa, polja in vasi v Vipavski dolini, Kras in tam zadaj še morje s Trstom in Gradežem. Prvih deset let sem poučevala likovno in tehnično vzgojo. Priznam, da sem včasih zelo trpela na dneve, ko smo z učenci npr. prvi dve uri slikali, tretjo uro pa sem morala preskočiti na strojeslovje ali na električne upornike. Prav zato sem se leta 1991 odločila, da ohranim v šoli samo polovično zaposlitev, za drugo polovico delovnega časa pa pridobim status svobodne umetnice oz. kot se danes temu reče, sem samozaposlena v kulturi.

Takrat sem zaživela zares polno. V Ajdovščini sem ustanovila Otroški atelje Metulj, v katerem sem izvajala likovne delavnice za skupine otrok. Pričela sem sodelovati z revijo *Ciciban* in še danes ostajam njihova zunanja sodelavka. Vsak mesec v *Cicibanu* in *Cicidoju* izhajajo moje rubrike z idejami za likovno izražanje otrok, vsak mesec izberem otroški izdelek za Umetnijo meseca, za Cici nabi-ralnik itn. Poleg tega sem imela v tem obdobju več časa tudi za lastno ustvarjanje in dodatni študij. Ja, potem sem leta 1999 prišla na Zavod RS za šolstvo, kjer sem bila zaposlena kot svetovalka za likovno vzgojo. Zdelo se mi je, da bom lahko v tej

službi kaj pametnega postorila za likovno vzgojo otrok. Zelo sem se trudila, bilo je naporno in hkrati tudi napeto obdobje, ko smo se borili, da bi pridobili nazaj ure likovne vzgoje, ki so jih otrokom z devetletko črtali iz predmetnika. Kot sami vidite, naša prizadevanja niso obrodila sadov. Učenci imajo v zadnjih štirih razredih osnovne šole še vedno samo po eno uro likovne umetnosti na teden in hudo mi je, ker vem, kako zelo so zaradi tega prikrajšani. Primanjkljaj nastaja prav na področju razvijanja ustvarjalnega mišljenja. Ko so mi takole tekla leta v naporni službi svetovalke za likovno vzgojo, sem se začela spraševati, če me to delo sploh izpolnjuje. Ali si resnično želim dočakati upokojitev kot državna uradnica? Seveda mi je bilo jasno, da ne. In za polovičen delovni čas sem se vrnila nazaj v šolo, za polovičen pa v atelje.

Veliko sva sodelovali tudi pri izvajanju seminarjev s področja likovne umetnosti za učiteljice razrednega pouka, kjer si jih navduševala s svojim poznavanjem likovne stroke in nazornim prikazom izbrane tematike. Kaj ti pomeni takšno delo z učiteljici?

Še preden sem postala svetovalka na Zavodu RS za šolstvo, sem izvajala nekaj študijskih skupin za razredne učiteljice. Čutila sem, da študentke razrednega pouka na fakulteti na določenih področjih likovne umetnosti preprosto ne dobijo dovolj znanja in izkušenj in imajo kot učiteljice težave pri izvajanju učnih ur na področju kiparstva, grafike in arhitekture. Z učiteljicami smo izvajale delavnice predvsem s področja kiparstva in grafike. Seveda je dober občutek, ko ti kolegice dajo vedeti, da je bilo tvoje izvajanje zanje koristno.

Na Osnovni šoli Col, kjer si zaposlena, sodeluješ tudi z učiteljicami razrednega pouka. Kakšno je vaše sodelovanje? Ali tudi učiš v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju?

S kolegicami na šoli se dobro razumem in sodelujemo. Vse po vrsti so s svojimi učenci zelo uspešne na področju likovne umetnosti in so za svoje strokovno mentorstvo prejele že veliko priznanj in nagrad. Pred časom sem tudi zanje izvedla nekaj internih izobraževanj na področju oblikovanja v glini. Mislim pa, da navdihujoče vplivajo nanje tudi izdelki učencev predmetne stopnje, ki so razstavljeni na hodnikih. Večkrat me vprašajo, na kakšen način smo izpeljali določeno likovno nalogo. Tudi sicer so njihovi učenci občasno v »moji« (likovni) učilnici, predvsem kadar tiskajo grafike. Tudi glinene izdelke jim žgem v keramični peči, ki je v kabinetu poleg likovne učilnice. Sama poučujem likovno umetnost učence od 5. do 9. razreda, za tiste mlajše pa imam likovni krožek, ki je precej množično obiskan.

Zadnja leta se likovna umetnost tudi številčno ocenjuje. Slišati je bilo tako negotovanje kot tudi strinjanje s strani učiteljev. Kaj ti meniš o tem ocenjevanju? Kako ti pristopaš k ocenjevanju likovne umetnosti (predvsem za učence, ki se prvič srečujejo s številčno oceno tega področja)?

Osebno mi ocenjevanje ni tako pomembno, ne glede na to, ali je besedno, ali številčno. Kriteriji za ocenjevanje se niso nič spremenili in to se mi zdi ključno. Kot se spomnim iz statistik, je bilo pri besednem ocenjevanju največ ocen *zelo uspešno* in *uspešno* in le redki so imeli *manj uspešno*. Pri številčnem ocenjevanju je največ *petic* in *štiric*, sem ter tja kakšna *trojka*, nižje ocene pa so redke. To pomeni, da so ocene podobne in kriteriji enaki. Tu bi rada še nekaj pojasnila: Velja splošno mnenje, da je likovna umetnost lažji predmet, zato je toliko dobrih ocen. Ni res. Dejstvo je, da ima nastajanje izdelka, ki ga potem ocenjujemo, svojo specifiko. Predstavljajte si, kakšni bi bili likovni izdelki, če bi učiteljica enostavno pojasnila likovne pojme, se o njih pogovorila in naročila npr. naslikajte fantazijsko pokrajino ter pustila, da učenci naslikajo, kar pač zmorejo. Ne bi jim bila na voljo za dodatna pojasnila, za nasvete, spodbude. Kot npr. pri testu iz matematike.

Skratka, pri likovni umetnosti izdelki ne nastajajo v testnih pogojih. Bolj kot si bo učiteljica prizadevala in individualno spodbujala posamezne učence, jim svetovala, predlagala spremembe, boljši bodo izdelki. Če se učenci pozitivno odzivajo na te spodbude in nasvete, bodo po vsej verjetnosti naredili dober izdelek, po kriterijih ocenjen s štirico ali petico. Se pa najdejo tudi učenci, ki zavračajo delo, so površni ali se jim ne ljubi, čeprav vemo, da so dovolj sposobni. Hvala bogu so takšni učenci zelo redki. V takšnih primerih so likovni izdelki tudi nižje ocenjeni.

Imamo pa opraviti tudi z učenci, ki imajo zelo nizke sposobnosti, vendar se trudijo. Tudi takšen trud moramo nagraditi z ustrežno oceno. Kakorkoli, za pošteno oceno ni dovolj, če zgolj ovrednotimo končni izdelek, pač pa moramo skrbno spremljati tudi njegovo nastajanje.

Pri pouku je veliko različnih učencev s posebnimi potrebami. Kako jih navdušiš za delo, koliko in kako jim pomagaš?

Pri takšnih učencih se mi zdi najbolj pomembno, da jih ne primerjam z vrstniki, pač pa da spremljam napredek njih samih, da gradim na njihovi uspešnosti v preteklem letu, v preteklem mesecu. Navdušenje za delo je zanje zelo pomembno. Menim pa, da če imaš sam rad svoje delo, boš to navdušenje ali če hočete pozitivno energijo prenesel tudi na svojo okolico, tudi na učence v razredu.

Kako gledaš na problematiko medpredmetnega povezovanja? Kdaj se ti zdi smiselno, kdaj ne?

Medpredmetno povezovanje je mogoče in dobrodošlo. Včasih se da povezati likovne pojme, drugič likovno tehniko, največ možnosti pa imamo pri tem, da na neko vsebino iz drugega predmeta navežemo likovni motiv. Ne glede na »vrsto« medpredmetne povezave, pa moramo ob likovnem ustvarjanju stremeti k doseganju ciljev likovne umetnosti (UN).

Kako pri likovni umetnosti uporabiti sodobno tehnologijo? Lahko navedeš kak konkreten primer?

Osebno precej uporabljam projektor za prikazovanje umetniških reprodukcij in drugih ustreznih

primerov, s pomočjo katerih obravnavamo likovne pojme. Občasno uporabljajo učenci računalnik tudi kot orodje za likovno izražanje. S pomočjo računalniške tehnologije pa obdelujemo tudi fotografije, če omenim le najpogostejšo uporabo.

Kako pripraviš razredno ali šolsko razstavo likovnih izdelkov učencev?

Na šolskih hodnikih je ves čas razstava slik na panojih, na mizah pa so kiparska dela. Ta dela se ves čas menjujejo in učenci so teh razstav navajeni. Le redko se zgodi, da kdo katerega od razstavljenih izdelkov poškoduje. Imamo pa tudi na šolskih hodnikih in v avli pod steklom likovne izdelke, ki jih menjujem enkrat do dvakrat letno. V zadnjem letu imamo še poseben pano za »naj umetnijo«. Tu izpostavim likovne izdelke, ki še posebej izstopajo. Moram reči, da ta pano kar spodbudno vpliva na vse učence.

Kaj dobrega ali slabega prinašajo različni likovni natečaji? Kaj bi v zvezi s tem priporočila učiteljem?

Likovnih natečajev je ogromno. Skorajda ni tedna, da mi ne bi tajnica posredovala par natečajev. Seveda bi bilo sodelovanje v več natečajih čisto neobvladljivo, saj smo navsezadnje tu, da uresničujemo cilje učnega načrta. Nikoli ne delamo posebej za določen natečaj, pač pa likovno nalogo priredim tako, da bodo nastala dela primerna za nek natečaj. Obstajajo natečaji, na katere se odzovem, ker se mi zdi to prav v odnosu do tistega, ki ga je razpisal. Sama tako sodelujem na natečajih, ki jih v regijskem prostoru razpišejo sosednje šole, praviloma sodelujem tudi na nekaterih državnih natečajih, za katere vem, da slonijo na strokovnem temelju. Na takšnih razstavah kot je npr. »Likovni svet otrok« v Šoštanju, se lahko tudi kot učitelj veliko naučiš in tudi ob tem strokovno rasteš.

Kaj bi svetovala razrednim učiteljem v zvezi z »zahtevnejšimi« likovnimi področji npr. grafiko, delom z glino, lesom, naravnim materialom, ker vemo, da se učitelji tega manj lotevajo?

Pomembna je dobra organizacija in vse bo lepo teklo. Najbolj komplicirano je morda prav pri

tiskanju grafike, saj en učenec tiska, ostalih npr. petindvajset pa bi v tem času čakalo in delalo cirkus. Pomembno je, da pripravimo v takšnih trenutkih kakšno zanimivo likovno nalogo za ves razred. Naloga naj bo takšna, da ni preveč zahtevna, tako da smo mi lahko v miru pri grafični preši, medtem ko bodo učenci npr. slikali Mono Liso na svoj način, po svoji domišljiji.

Veliko problematiko pri likovni umetnosti predstavljajo tudi nedokončana dela učencev. Kaj meniš o tem? Kako dosežeš, da učenci izdelke dokončajo?

Jaz vztrajam, da učenci dela dokončajo v šoli. Rajši imam pripravljene kakšne male likovne naloge ali učne liste za tiste, ki izdelek dokončajo prej in bi se potem dolgočasili. Nikakor ne želim, da bi izdelke končali doma, saj v takšnih primerih nimamo nadzora nad tem, če je res sam delal in da nismo potem v zadregi glede ocene. Če določen učenec dlje časa manjka in ostane delo nedokončano iz tega razloga, pač pustim tisti izdelek neocenjen. Ocen imajo pri likovni umetnosti tako ali tako na pretek.

Kaj bi za konec še priporočila učiteljem razrednega pouka, ki poučujejo likovno umetnost?

Kolegicam in kolegom bi priporočila dvoje. Moj prvi nasvet je, da imajo radi umetnost. Naj hodijo na razstave, tako na tiste s tradicionalnimi umetniškimi deli kot na one s sodobnimi umetniškimi praksami. Stik z umetniškimi deli nas duhovno bogati, polepša nam vsakdan, hkrati pa lahko tudi na takšnih razstavah naletimo na zanimive ideje, ki se jih da prenesti v učni proces. Vanje vpeljimo tudi svoje učence, saj so prav oni bodoči obiskovalci kulturnih ustanov, tudi muzejev in galerij.

Drugi nasvet pa je, da imajo radi svoj poklic. Naj poklic učitelja vzamejo za svoje poslanstvo. Na ta način bodo lažje prebrodili vse tisto najtežje, kar se v tem času dogaja na šolah: pomanjkanje denarja, hiperaktivni učenci, starši, ki ne poznajo svoje meje, birokracija in še marsikaj. Otroško likovno izražanje mi je blizu. Pravzaprav naravnost občudujem njihovo neposrednost, igrivo razposajenost in imenitne ideje. Ker sem sama tudi likovna ustvarjalka, se me otroška prisrčna

neposrednost najbolj dotakne prav takrat, ko jih opazujem pri likovnem izražanju. Odrasli smo prepolni teorij in pravil, tudi na področju umetniškega ustvarjanja. Iz tega razloga je naravnost sproščujoče opazovati otroke, ki brez globokih teoretskih znanj in razumevanja zakonitosti likovnega jezika, dosegajo lepe rezultate. Uživajte ob tem tudi vi.

Kolegica Silva, želim ti še veliko ustvarjalne energije pri delu z učenci in ustvarjalnih užitkov ter idej pri tvojem lastnem likovnem ustvarjanju. Hvala za zanimive odgovore. ■

Gašper Hladnik

